

ROMÂNIA
Avocatul Poporului

Str. George Vraca nr. 8, Sector 1, București
www.avp.ro

Tel.: +40-21-312.71.01, Fax: +40-21-312.49.21, E-mail: avp@avp.ro
Tel. dispecerat: +40-21-312.71.34, E-mail: avp_prevenire@avp.ro

*Domeniul privind prevenirea torturii și a altor pedepse
ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante în locurile de detenție – MNP*

Domnului ministru Lucian Nicolae BODE,
Ministerul Afacerilor Interne

Stimate Domnule Ministru,

Urmare a vizitei efectuată la Centrul de Reținere și Arestare Preventivă nr. 3 din cadrul Secției 4 Poliție București (abreviat, CRAP nr. 3 sau Centru), la data de *4 martie 2022*, de către echipa de vizită a Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție (abreviat, MNP) din cadrul instituției Avocatul Poporului, a fost întocmit Raportul de vizită cuprinzând aspectele constatate și recomandările formulate în acest context. Raportul de vizită a fost comunicat conducerii unității, menționată anterior, respectiv șeful centrului de reținere și arestare preventivă menționat anterior - domnul Adrian STRAT, comisar șef de poliție, prin adresa înregistrată la Avocatul Poporului cu nr. **8220/1.04.2022** (raportul și adresa de înaintare a acestuia sunt anexate la prezenta).

Potrivit prevederilor art. 44 din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, **instituția vizitată are obligația** de a transmite în termen de 30 de zile **un răspuns motivat** privind propunerile și recomandările cuprinse în raportul de vizită, cu indicarea punctului de vedere față de cele constatate, a termenului motivat în care vor fi luate măsuri pentru conformarea cu conținutul acestora.

Totodată, în cazul în care instituția vizată nu se conformează, Avocatul Poporului sau, după caz, adjunctul Avocatului Poporului pentru Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție, va informa asupra acestui aspect autoritatea ierarhic superioară ori autoritatea administrației publice locale sau centrale care a emis autorizația de funcționare.

Prin adresa înregistrată la instituția Avocatul Poporului cu nr. **11677/11.05.2022**, conducerea Direcției Generale de Poliție a Municipiului București (prescurtat, DGPMB) a comunicat punctul său de vedere cu privire la recomandările formulate de Avocatul Poporului

pentru CRAP nr . 3 București, prin raportul de vizită precitat, afișat pe site-ul instituției¹, la MNP - Rapoarte de vizită 2022 – Centre de Reținere și Arestare Preventivă – poziția 2 (Răspunsul DGPMB este anexat la prezenta).

Recomandările Avocatului Poporului din cuprinsul raportului de vizită referit vizau aspecte precum:

- condițiile de detenție (recomandările 1, 2, 3, 5 și 6);
- asigurarea a cel puțin 4 m² fiecărei persoane încarcerate pentru a se evita supraaglomerarea (recomandarea 4);
- informarea și conștientizarea persoanelor private de libertate cu privire la drepturile și obligațiile pe care le au, precum și confirmarea că acestea le-au înțeles (recomandarea 7);
- asigurarea prezenței unui cadru medical în CRAP nr. 3 București pentru acordarea îngrijirilor medicale și administrarea medicației necesare persoanelor private de libertate și efectuarea demersurilor la unitățile spitalicești pentru certificarea efectuării unei consultații medicale de specialitate de către persoana private de libertate, prin parafa unui medic care a dobândit dreptul de liberă practică (recomandările 8 și 9);
- demersuri pentru îmbunătățirea calității hranei distribuite persoanelor private de libertate și alocarea la hrană a persoanele private de libertate nou intrate începând cu prima masă care s-ar da în mod obișnuit persoanelor private de libertate aflate deja în Arest (recomandările 10 și 11).

Examinarea răspunsului în cauză a relevat că, în mare parte, recomandările formulate de Avocatul Poporului prin raportul de vizită nu au fost implementate, fiind expuse motivele pentru care nu se pot implementa și precizări generice sau incomplete referitoare la unele recomandări, fără a fi anexate la răspuns dovezi în sprijinul susținerilor făcute (spre ex., demersuri întreprinse, strategii existente, convenția încheiată între Poliția Capitalei cu Penitenciarul Rahova pentru furnizarea hranei etc.). Astfel:

D)

1) Referitor la recomandările nr. 1, 2, 3, 5 și 6 privind condițiile de detenție, respectiv: identificarea unei locații în care să funcționeze centrul de reținere și arestare preventivă, care să corespundă standardelor europene (recomandarea nr. 1), amenajarea și dotarea în mod corespunzător a cel puțin unei camere pentru persoane private de libertate cu dizabilități (recomandarea nr. 2), amenajarea unor căi de acces pentru persoanele cu dizabilități (recomandarea nr. 3), asigurarea unui iluminat și aerisiri corespunzătoare în camerele de

¹ Raportul de vizită este disponibil online, la adresa de mai jos, poziția nr. 2:
<https://avp.ro/index.php/centre-de-retinere-si-arestare-preventiva-2022/> , accesată la 11 mai 2022.

deținere (recomandarea nr. 5) și înlocuirea instalațiilor tehnico-sanitare aflate în stare avansată de uzură (recomandarea nr. 6), **conducerea DGPMB a răspuns:**

”1. În acest moment nu este identificată o altă locație în care să funcționeze Centrul de Reținere și Arestare Preventivă nr. 3. Toate cele 11 centre de reținere și arestare preventivă din subordinea Direcției Generale de Poliție a Municipiului București funcționează în prezent la demisolul unor clădiri.

2&3. Având în vedere configurația clădirii în care funcționează CRAP nr. 3, nu a fost identificată până în prezent o soluție tehnică care să permită accesul în centru pentru persoane cu dizabilități, astfel că amenajarea unei astfel de camere nu ar conduce la obținerea unui beneficiu real. Cu privire la gestionarea persoanelor private de libertate cu dizabilități menționăm faptul că acestea vor fi custodiate la nivelul CRAP nr. 1, în sectorul de cazare de la parterul clădirii, astfel încât accesul să se realizeze cu facilitare.

5&6. La nivelul Direcției Generale de Poliție a Municipiului București, există o strategie de amenajare a centrelor de reținere și arestare preventivă, în cadrul căreia au fost amenajate CRAP nr. 10 (Secția 19 Poliție) și 4 (Secția 5 Poliție), urmând CRAP nr. 11 (Secția 22 Poliție) și, în funcție de resursele bugetare alocate, celelalte centre.”

Din analiza răspunsurilor pentru recomandările menționate anterior nu reiese că s-a dispus/încercat efectuarea vreunui demers în vederea identificării unei locații în care să funcționeze Centrul, care să corespundă standardelor europene sub aspectul suprafeței, volumului, ventilației, luminii naturale sau al amenajărilor pentru persoane private de libertate cu dizabilități și care să nu fie situat la demisolul/subsolul vreunei clădiri, nefiind anexat la răspuns nicio dovadă în acest sens. Conducerea DGPMB a motivat că, de fapt, din cauza configurației clădirii acestea nu se pot implementa și a precizat că *”în acest moment nu este identificată o altă locație și, că, toate cele 11 centre din subordinea DGPMB funcționează la demisolul unor clădiri”*. situație prezentă, de altfel, în toate centrele de reținere și arestare preventivă din țară, aflate în subordinea inspectoratelor județene de poliție (IPJ).

Or, un astfel de motiv nu poate fi acceptat pentru nerespectarea legii în privința tuturor centrelor de reținere și arestare preventivă din țară, aflate în aceeași situație ca unitatea vizitată (CRAP nr. 3 București).

Apreciem că, recomandările Avocatului Poporului din raportul de vizită menționat referitoare la condițiile de detenție, menționate mai sus (nr. 1, 2, 3, 5 și 6), sunt necesare tuturor centrelor de reținere și arestare preventivă din România, astfel că le reiterăm, pe această cale.

În lumina dispozițiilor legale² interne rezultă că **statul este obligat să asigure condiții corespunzătoare de detenție** sub aspectul suprafeței, volumului, ventilației, luminii naturale, celule și căi de acces amenajate pentru persoanele private de libertate cu dizabilități etc. inclusiv **persoanelor private de libertate aflate în custodia unităților de poliție (CRAP).**

În Normele CPT (spre ex., Regulile 42 și 43 din secțiunea "Custodia Poliției") sunt menționate prevederi cu privire la standarde minime pentru persoanele aflate în custodia poliției. De asemenea, **urmare a vizitei CPT efectuate în România în 2021**, prin raportul³ transmis Guvernului României în 2022, "**CPT a solicitat autorităților române, să ia măsurile necesare pentru a se asigura că în centrele de reținere și arestare preventivă ale poliției:**

- oferă fiecărei persoane deținute cel puțin 4 m² de spațiu personal în celule cu ocupare multiplă (Centrele din București nr. 2, Câmpina și Galați);

- asigură acces suficient la lumină, naturală și artificială, și o ventilație adecvată în fiecare celulă (București nr. 2, Giurgiu și celulele nerenovate din Galați); surplusul de grilaje multiple de la geamuri trebuie îndepărtat (iar ferestrele mărite)" etc.

2. Referitor la recomandarea nr. 4, respectiv: asigurarea a cel puțin 4 m² fiecărei persoane încarcerate pentru a evita **supraaglomerarea** și pentru respectarea prevederilor legale naționale și internaționale cu privire la acest aspect, ținând cont că, **la data vizitei, în 3 din cele 5 camere de deținere** (Camerale 3, 4 și 5) **era prezent acest fenomen, conducerea DGPMB a răspuns :**

"... monitorizează permanent gradul de ocupare al Centrelor de Reținere și Arestare Preventivă; ... au fost luate măsuri pentru transferul persoanelor private de libertate în centrele din județele din proximitatea Municipiului București, precum și transferul de urgență în unitățile Administrației Naționale a Penitenciarelor ...; la data vizitei (n.n., 4 martie 2022, vizita MNP la CRAP nr. 3), CRAP nr. 4 din cadrul Secției 5 Poliție era închis pentru lucrări de renovare, aspect ce a condus la scăderea numărului locurilor de cazare la nivelul D.G.P.M.B. și implicit la apariția unor situații de supraaglomerare".

Din analizarea răspunsului se poate observa că în prima parte a răspunsului se relevă că se monitorizează permanent acest fenomen și, că, în caz de suprapopulare, persoanele

² **Legea nr. 254/2013** privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal; **HG nr. 157 pentru aprobarea Regulamentului de aplicare a Legii nr. 254/2013**; **Ordinul M.A.I. nr. 14/2018** prin care a fost aprobat Regulamentul privind organizarea și funcționarea centrelor de reținere și arestare preventivă, precum și măsurile necesare pentru siguranța acestora, toate actele normative menționate cu modificările și completările ulterioare.

³ **Raport către Guvernul României privind vizita în România efectuată de Comitetul European pentru Prevenirea Torturii și a Pedepselor sau Tratamentelor Inumane sau Degradante (CPT) în perioada 10 – 21 mai 2021, Secțiunea 4 - Centrele de reținere și arestare preventivă, lit. c – condițiile de detenție, pct. 43, pag. 29, disponibil online la adresa <https://rm.coe.int/1680a62e4e> , accesată la 14 aprilie 2022.**

încarcerate se transferă în unitățile ANP, deși la data vizitei MNP, în peste jumătate din nr. de celule (3 din 5) era prezent fenomenul de supraaglomerare. În ultima parte a răspunsului se motivează că, de fapt, suprapopularea carcerală era prezentă din cauza renovării unui alt CRAP din București, aspect ce contrazice afirmațiile din prima parte a răspunsului (monitorizare permanentă, transferul persoanelor încarcerate în caz de supraaglomerare etc.).

3. Referitor la recomandările nr. 8 și 9 privind asigurarea prezenței unui cadru medical în CRAP nr. 3 București pentru acordarea îngrijirilor medicale și administrarea medicației necesare persoanelor private de libertate și efectuarea demersurilor la unitățile spitalicești pentru certificarea efectuării unei consultații medicale de specialitate de către persoana private de libertate, prin parafa unui medic care a dobândit dreptul de liberă practică, **conducerea DGPMB a răspuns:**

”La nivelul Centrelor de Reținere și Arestare Preventivă asistența medicală a persoanei private de libertate se asigură de către personalul medico-sanitar cu atribuții în acest sens din cadrul unității medicale a Ministerului Afacerilor Interne, unitate care face parte din administrația centrului, în conformitate cu prevederile art. 2 din Regulamentul privind organizarea și funcționarea centrelor de reținere și arestare preventivă, precum și măsurile necesare pentru siguranța acestora, aprobat prin O.M.A.I. 14/2018.

Raportul referit a fost înaintat în copie și Cabinetului Medical pentru Aresturi pentru implementarea recomandărilor din competență. Cu privire la administrarea medicației necesare persoanelor private de libertate vă comunicăm faptul ca aceasta se realizează de către cadre medicale care se prezintă la centru în acest scop”.

Din modul în care s-a formulat răspunsul la această recomandare rezultă că totul este în regulă, deși majoritatea persoanelor intervievate la data vizitei, care sufereau de anumite afecțiuni, au declarat echipei de vizită că li se înmâna medicația de personal **nemedical** al CRAP nr. 3 (agenți de poliție). De altfel, la **avizierul** unității vizitate, erau și informații referitoare la distribuirea medicamentelor – conform recomandării medicului unității, respectiv: **„Medicamentele se distribuie doar de către agenții supraveghetori, numai în dozele și la orele prescrise”, aspect ce contrazice susținerile conducerii DGPMB.**

4. Referitor la recomandarea nr. 10 referitoare la efectuarea demersurilor necesare în vederea îmbunătățirii calității hranei distribuite persoanelor private de libertate, inclusiv asigurarea de legume și fructe proaspete ..., **conducerea DGPMB a răspuns:**

"... la nivelul DGPMB nu există un punct de preparare a hranei pentru persoanele reținute/arestate preventiv încarcerate în centrele din subordine, aceasta fiind **furnizată de Penitenciarul Rahova**, în baza convenției încheiate cu Poliția Capitalei (în 2013), **cantitatea și calitatea hranei fiind apanajul exclusiv al furnizorului**". Tot în răspuns se precizează că, unitatea penitenciară, menționată anterior, "are obligația de a asigura o hrană variată, bine preparată, corespunzătoare calitativ și cantitativ regulilor de dietă" și că "în cursul lunii februarie 2022, DGPMB, prin Serviciul de Logistică, a relaționat cu Penitenciarului București Rahova cu privire la acest aspect, urmând a fi remise solicitări noi pentru îmbunătățirea calității hranei".

Deși în răspuns se face referire la convenția încheiată cu Penitenciarul Rahova, NU a fost depusă o copie după aceasta pentru a putea fi analizate clauzele contractuale, însă, chiar și în lipsa acesteia, putem afirma că obligațiile sunt ale ambelor părți contractante, astfel că și **beneficiarului** (conducerea Centrului, prin Poliției Capitalei) îi revine **obligația de a verifica cantitatea și calitatea hranei furnizate de unitatea penitenciară menționată mai sus**, pe lângă faptul că se pot face "solicitări noi pentru îmbunătățirea calității hranei" ori de câte ori este necesar sau sunt sesizări cu privire la acest aspect.

5. Referitor la recomandarea nr. 12 privind consemnarea în *Registrul cereri diverse* a obiectului cererii, aceasta a fost implementată, aspect ce rezultă în mod clar din răspunsul conducerii DGPMB:

"Direcția Generală de Poliție a Municipiului București a luat act de recomandarea dvs. și au fost efectuate demersuri pentru remedierea acestei deficiențe, prin instruirea personalului centrului".

II)

1. Referitor la recomandarea nr. 7, respectiv: informarea și conștientizarea persoanelor private de libertate cu privire la drepturile și obligațiile pe care le au, precum și confirmarea că acestea le-au înțeles, luând în considerare că **la data vizitei cele mai multe persoane private de libertate nu știau că pot beneficia, dacă doresc, de o examinare efectuată de un doctor, la alegerea acestora, contra cost** (în plus față de orice alt examen efectuat de doctorul chemat de poliție), **conducerea DGPMB a răspuns:**

"Cu ocazia primirii în centru fiecare persoană privată de libertate este informată cu privire la drepturile și obligațiile pe care le are pe perioada deținerii. Alegațiile referitoare la necunoașterea unor drepturi țin de percepția fiecărei persoane custodiate, administrația centrului îndeplinindu-și obligația de comunicare prevăzută de lege. Referitor la accesul la

servicii medicale în afara celor asigurate de administrația centrului, persoanelor custodiare li se asigură exercitarea acestui drept, fiind situații în care au solicitat și au fost prezentate la medici curanți din afara sistemului MAI (în special în domeniul stomatologic)”.

Apreciem că semnarea unui proces-verbal (PV) de către persoana încarcerată cu privire la informarea despre drepturile și obligațiile pe care le are pe perioada deținerii, **NU este suficientă**, mai ales în cazul persoanelor analfabete sau cu un grad redus de înțelegere. Astfel, unitatea de poliție poate face dovada, prin acest proces verbal semnat de persoana custodiată, că aceasta a fost informată cu privire la drepturile și obligațiile pe care le are pe perioada deținerii, fără a avea certitudinea însă că aceasta a și priceput ce a semnat!

Or, câteva informații suplimentare, explicite și pe înțelesul persoanei în cauză, ar ajuta în mod real, ca aceasta să înțeleagă exact ce anume a semnat, ce drepturi și ce obligații are.

Conform Anexei nr. 2 din Regulamentul aprobat prin O.MAI nr. 14/2018, în tipizatul acestui PV, la secțiunea a II-a, lit. (a) și lit. (b) sunt enumerate drepturile pe care le au persoanele încarcerate, conform art. 228 alin. 2-5 Cod Proc. Pen. și Legii nr. 254/2013, însă în privința dreptului la asistență medicală este menționat doar dreptul la *asistența medicală, tratament și îngrijiri*, **fără precizarea că persoanele încarcerate pot beneficia, dacă doresc, de o examinare efectuată de un doctor, la alegerea acestora, contra cost** (în plus față de orice alt examen efectuat de doctorul chemat de poliție), așa cum prevăd dispozițiile art. 71 alin. (6) Legea nr. 254/2013.

Art. 71. (6) Persoana condamnată la o pedeapsă privativă de libertate poate solicita, contra cost, să fie examinată la locul de deținere, de un medic din afara sistemului penitenciar. Constatările medicului din afara sistemului penitenciar se consemnează în dosarul medical al persoanei condamnate.

Dispozițiile de mai sus se aplică și în centrele de reținere și arestare preventivă, conform art. 110 alin. (1) din același act normativ. În acest context, se cuvine a sublinia și Normele CPT privitoare la acest aspect, prevăzute la secțiunea *Custodia Poliției* - Regula 42 – în care se precizează:

*42. Persoanele din custodia poliției ar trebui să se bucure de dreptul recunoscut în mod formal privind accesul la doctor. Altfel spus, trebuie întotdeauna apelat fără întârziere la un doctor dacă o persoană solicită un examen medical. Polițiștii nu trebuie să încerce să filtreze astfel de solicitări. **Mai mult, dreptul de acces la un doctor ar trebui să includă dreptul de a beneficia, dacă deținutul dorește, de o examinare efectuată de un doctor la alegerea acestuia (în plus față de orice alt examen efectuat de doctorul chemat de poliție).***

Luând în considerare prevederile legale menționate anterior, precum și Normele CPT, amintite anterior, considerăm că se impune introducerea în mod explicit a prevederilor art. 71 alin. (6) din Legea nr. 254/2013 atât în Procesul-verbal tipizat, cât și în extrasul care se afișează pe ușile celulelor (în care sunt trecute drepturile și obligațiile persoanelor încarcerate pe perioada deținerii), în sensul că persoana privată de libertate are posibilitatea de beneficia de o examinare efectuată de un doctor, la alegerea acesteia, contra cost.

2. Referitor la recomandarea nr. 11, respectiv: alocarea la hrană a persoanele private de libertate nou intrate începând cu prima masă care s-ar da în mod obișnuit persoanelor private de libertate aflate deja în Arest, astfel încât să nu mai existe decalaj de 2 zile până la prima masă, cum era la data vizitei, conducerea DGPMB a răspuns:

"Zilnic, persoanele încarcerate sunt alocate la hrană și situația este comunicată Serviciului de Logistică în fiecare dimineață la ora 09⁰⁰ care o transmite Penitenciarului București Rahova pentru distribuirea hranei".

Obiectul acestei recomandări viza să nu mai existe decalaj de 2 zile de la momentul alocării până la prima masă se distribuie în Centre. Conform răspunsului DGPMB, alocarea la hrană se face zilnic, o singură dată pe zi, la ora 09:00. Astfel, o persoană nou introdusă în Centru, după ora 09:00, nu va beneficia de nicio masă în ziua respectivă și există riscul ca nici de micul dejun din ziua următoare. Spre exemplu, la data vizitei, una dintre persoanele custodiate de Centru – care a fost depusă în ziua precedentă vizitei, seara târziu (joi, 3 martie a.c., în jurul orei 24:00), a afirmat că a fost examinată medical după arestare, *însă până la data vizitei (4 martie 2022, în jurul prânzului) nu primise hrană.*

Ținând cont de neajunsurile referitoare la acest aspect, prezentate în paragraful de mai sus, apreciem oportună elaborarea unei proceduri sau, după caz, modificarea conventiei de furnizare a hranei privind alocarea la hrană a persoanelor private de libertate nou introduse, astfel încât acestea să beneficieze de prima masă care se distribuie în Centru de la momentul introducerii acestora în Centru.

Față de cele expuse, în temeiul art. 59 din Constituție, coroborat cu art. 1 și art. 24 din Legea nr. 35/199 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, raportat la art. 44 alin. (3) din Legea nr. 35/199, **Avocatul Poporului**

RECOMANDĂ

Ministrului Afacerilor Interne

să întreprindă măsurile legale care se impun pentru:

1. Introducerea în mod explicit a prevederilor art. 71 alin. (6) din Legea nr. 254/2013 atât în Procesul-verbal tipizat, prevăzut în Anexa nr. 2 din Regulamentul aprobat prin O.MAI nr. 14/2018, la secțiunea a II-a - lit. (a) și lit. (b), cât și în extrasul care se afișează pe ușile celulelor (în care sunt trecute drepturile și obligațiile persoanelor încarcerate pe perioada deținerii), în sensul că persoana privată de libertate are posibilitatea de beneficia de o examinare efectuată de un doctor, la alegerea acesteia, contra cost;

2. Elaborarea unei proceduri sau, după caz, modificarea convenției de furnizare a hranei privind alocarea la hrană a persoanelor private de libertate nou introduse, astfel încât acestea să beneficieze de prima masă care se distribuie în centrul de reținere și arestare preventivă de la momentul introducerii acestora în Centru.

3. Examinarea situației create cu privire la răspunsul Direcției Generale de Poliție a Municipiului București privind implementarea celorlalte recomandări ale Avocatului Poporului din raportul de vizită menționat, respectiv recomandările 1- 6, 8 -10 și informarea Avocatului Poporului în legătură cu măsurile legale dispuse.

Avocatul Poporului,

